

Honinganalyse

Ook vorig jaar half juli een flink aantal volken van de Terschellinger imkers naar de Boschplaat gebracht waar de bijen zich naar hartelust konden uitleven op het bloeiende lamsoor. Het weer werkte mee, er werd goed 'gevlogen' maar uiteindelijk minder 'gehaald' dan verwacht. Zijn de omgevingsfactoren voor het lamsoor in de loop der jaren veranderd? Speelt het weer een rol? Honinganalyse gaf aan dat ook in 1997 het aandeel pollen van het lamsoor laag was, slechts 8%. Toch was de kenmerkende geur en smaak van lamsoorhoning aanwezig. Het aandeel pollen van het lamsoor is wellicht ondervetegenwoordigd of geeft de plant weinig stuifmeel? Aan het laatste ben ik gaan denken toen in 1996 de lamsoorvolken weer in de stal stonden. Bij zeer matig weer waren het deze volken die fanatiek stuifmeel verzamelden, terwijl de volken die niet op reis waren geweest het voor gezien hielden. Opvallend in de Boschplaaathing is het pollenaandeel van het zandblauwtje, tot maar liefst 35%. Hoe speelt dat nietige bloempje het klaar om zowel een goede nectar als stuifmeelleverancier te zijn. 'Bij voorkeur voorkomend op een droge zandige bodem zoals de humusarme zuidhellingen van de duinen' aldus Arjen Neve. Wat ons nog meer verbaast is dat de bijen zo massaal het zandblauwtje bevliegen met honderden hectaren lamsoor binnen vlieggebied. Of, is het pollenaandeel van het zandblauwtje misschien oververtegenwoordigd? Vragen, vragen en nog eens vragen. Deze onderwerpen kwamen o.a. ter sprake tijdens een bestuursvergadering en doorpratend over honinganalyse in het algemeen zaten we plotseling met een onbeantwoorde vraag. Waar en hoe komen pollen in de nectar terecht? Tijdens het verzamelen van de nectar in het veld? Wordt de nectar dan 'verontreinigd' met stuifmeel? Tijdens de vlucht van de haalbij naar de woning waar bij de nectar de eerste bewerking ondergaat? Tijdens de overdracht van de nectar aan de huisbij of tijdens het rijpingsproces? Het meest voor de hand liggend leek ons dat de haalbij nectar met daarin kenmerkende stuifmeelpartikeltjes mee naar huis neemt. Blijft de vraag waar en hoe het stuifmeel in de nectar terecht komt.

Het geheim van de smid

Hetzelfde kopje trof u ook aan in Bijen januari 1998 waarin werd verwezen naar een tabel waarin kon worden afgelezen wanneer uit een gelegd eitje een vlieg bij ontstaat. Het artikel was te lang, de drukker onverbiddelijk en de tabel kon niet meer worden geplaatst, vandaar dat u deze nu alsnog aantreft. Hoe gebruikt u de tabel? Stel uw voorjaarsdracht valt in de periode van 1 tot 22 mei. Zoek in de derde kolom de datum 1 mei, ga naar kolom 1 en u ziet dat een eitje gelegd op 5 maart een vlieg bij oplevert die bij het begin van de dracht juist gestorven is. Zoek nu in de tweede kolom de einddatum van de dracht 22 mei, ga naar kolom 1 en u ziet dat een eitje gelegd op 16 april haalbij wordt als de voorjaarsdracht net is afgelopen. Voor elke dracht kunt u nu in een oogopslag bepalen wanneer een extra inspanning van de koningin is vereist.

Om honing te oogsten heb je sterke volken nodig en dat geldt zeker in het voorjaar omdat het dan nog vaak akelig koud is. Uit ervaring is me gebleken dat

Drachtkalender

Een eitje gelegd op:	wordt vlieg bij van	tot
5 maart	10 april	1 mei
12 maart	17 april	8 mei
19 maart	24 april	15 mei
26 maart	1 mei	22 mei
2 april	8 mei	29 mei
9 april	15 mei	5 juni
16 april	22 mei	12 juni
23 april	29 mei	19 juni
30 april	5 juni	26 juni
7 mei	12 juni	3 juli
14 mei	19 juni	10 juli
21 mei	26 juni	17 juli
28 mei	3 juli	24 juli
4 juni	10 juli	31 juli
11 juni	17 juli	7 augustus
18 juni	24 juli	14 augustus
25 juni	31 juli	21 augustus
2 juli	7 augustus	28 augustus
9 juli	14 augustus	4 september
16 juli	21 augustus	11 september
23 juli	28 augustus	18 september
30 juli	4 september	25 september
6 augustus	11 september	volgend jaar

volken met minder dan acht raten broed bij aanvang voorjaarsdracht geen of weinig oogstbare honing opleveren. Om sterke volken te krijgen maak ik van drie volken twee. Toen ik vroeger mijn bijen in de bebouwde kom had staan, ontstonden tijdens de eerste grote inspectie rond 20 april volken met 9 tot 12 raten broed. In de bovenbak kwamen 8 raten broed geflankeerd door raten voer en de rest in de onderbak. Vervolgens een moerrooster en een lage honingkamer. Om de bijen erin aan het werk te krijgen werden de geslingerde raten van vorig jaar met een plantenspuit nat gemaakt. Op mijn huidige stekkie is de voorjaarsontwikkeling veel trager door de lage temperatuur en een standplaats in het vrije veld zonder noemenswaardige stuifmeelbronnen. Toch is de aanpak niet veel anders dan vroeger. De kleinere volken krijgen tijdelijk de beschikking over een broedkamer en daarop een moerrooster en lage honingkamer. Op die manier is het me tot nu toe elk jaar gelukt voorjaarshoning te oogsten, die in een tiental dagen moet worden binnengehaald van hoofdzakelijk de kruipwilg. Na het afnemen van de honing wordt een tweede broedkamer geplaatst met veel kunstraat en ga ik voeren. (zie Bijen 5(9):234(1996)

Imago en toekomst

Het imago en de toekomst van de imkerij lijkt een onverbreekelijke twee-eenheid, maar is het niet. Bij een gelijk imago in het verleden is het aantal imkers wel eens het zes- of zeventvoudige geweest van het huidige aantal. Imkeren is toch het beeld van de 'eenling' bezig met zijn of haar bijen. Niet het flitsende van de bijenteelt bepaalt het toekomstbeeld maar het overbrengen van de 'bijenkoorts' op belangstellenden tijdens markten, braderieën of waar dan ook. Infecteer ze maar.

Het toekomstbeeld van de bijenhouderij zie ik helemaal niet somber in. Prachtig toch alle activiteiten die regelmatig in de gelijknamige kalender voor-

komen. Die activiteiten moeten echter wel onderdeel blijven van een groter geheel, geen eigen leven gaan leiden als doel op zich want dan komen vroeg of laat beperkingen om de hoek kijken. Men heeft elkaar niet zo veel meer te vertellen en de inspiratie verdwijnt. Resultaten in de bijenteelt zijn in hoge mate afhankelijk van het weer en deze factor is op het symposium te Wageningen in het geheel niet ter sprake gekomen. We ondergaan, mopperend of niet, het weer van alledag. Drie maanden dagelijks weer vormen de seizoenen. Dertig seizoenen gemiddeld weer vormen het klimaat en daarmee is iets aan de hand. Normaal gesproken zijn er kleine verschillen in de elkaar opvolgende klimaatreeksen. Het werd iets warmer, kouder, natter, droger. Na 1987 zien we dat de gemiddelde jaartemperatuur van ons land hoog uitvalt. De zeven warmste jaren van deze eeuw zijn achtereenvolgens: 1990(10,9) - 1989(10,7) - 1994(10,6) - 1995(10,5) - 1992(10,5) - 1997(10,3) en 1988(10,3). De gemiddelde jaartemperatuur van de reeks 1961-1990 bedraagt 9,4. Bovendien is gebleken dat 1997 wereldwijd het warmste jaar is geworden sinds het begin van de waarnemingen in 1860. Maar Ko Zoet, wat heeft dit alles te maken met de toekomst van de bijenhouderij? 'Als de waargenomen opwarming mede is te danken aan menselijke activiteiten, dan is er geen enkele reden aan te nemen dat daarin binnen afzienbare tijd verandering komt.' De mogelijke gevolgen voor het toekomstbeeld van de imkerij zijn niet onbelangrijk. Een hogere gemiddelde temperatuur bevordert een goede ontwikkeling van de volken. Wellicht dat nieuwe gewassen hun intrede doen. De verstedelijkte gebieden zullen met hun groenvoorziening een steeds belangrijker plaats innemen. En de imker? Die wordt gedwongen zich met teeltkeuze bezig te houden, hij zal profiteren van een gemiddeld grotere honingooft en dat heeft uitstraling. Is dat niet een beeld om je aan te warmen?

Het weer in april

Over de periode 1961-1990 geldt als landelijk gemiddelde 154 uren zonneshijn, 50 mm neerslag en voor het midden van het land een gemiddelde maximum temperatuur van 12,5 °C.

April-maanden

Jaar	Zon (uren)	Neerslag (mm)	Max.temp (°C)
1993	normaal	normaal	zeer zacht (15,8)
1994	normaal	nat (74)	normaal
1995	normaal	droog (30)	zacht (13,5)
1996	zr. zonnig (228)	zr. droog (7)	zr. zacht (15,1)
1997	zonnig	droog (30)	normaal